

Wojna izraelsko-arabska

13 maja 1947 roku ONZ powołało komisję UNSCOP, która zaleciła zakończenie brytyjskiego mandatu nad Palestyną i utworzenie dwóch państw: żydowskiego oraz arabskiego. Zgromadzenie Ogólne ONZ zapoznało się z raportem komisji i 29 listopada 1947 przyjęło Rezolucję nr 181 dotyczącą podziału Palestyny.

Â

W myśl Rezolucji w maju 1948 miał wygasnąć brytyjski mandat w Mandacie Palestyny i na terytorium Palestyny miały powstać dwa państwa:

Â

- państwo żydowskie miało liczyć 14 257 km² powierzchni i 935 tys. mieszkańców;
- państwo arabskie miało liczyć 11 664 kilometrów kwadratowych powierzchni i 814 tys. mieszkańców.

Â

Państwo żydowskie miało składać się z trzech kawałków, o trudnych do obrony granicach. Poza jego granicami miała być także stolica judaizmu i symbol tradycji - Jerozolima. Pomimo to Żydzi przyjęli postanowienie ONZ, natomiast Arabowie je odrzucili, rozpoczynając w listopadzie 1947 roku wojnę domową w Palestynie. W jej trakcie doszło do licznych wzajemnych mordów i pogromów, z których najsłynniejszą jest Masakra w Deir Jassin. Ostatecznie Arabowie ponieśli klęskę, a Żydzi osiągnęli taktyczne oraz strategiczne zwycięstwo, przejmując kontrolę nad wybrzeżem z ważnymi portami w Akka, Hajfie, Tel Awiwie i Jaffie.

Â

14 maja 1948 r. w Tel Awiwie proklamowano Deklarację niepodległości Izraela.

Â

10 kwietnia 1948 roku podczas szczytu państw Ligi Arabskiej w Kairze, iracki generał Ismail Safwat wezwał do rozmieszczenia arabskich armii na granicach Palestyny. Miałyby one przeprowadzać małe operacje wojskowe wymierzone przeciwko żydowskim osiedlom, przygotowując się do inwazji na dużą skalę.

Â

Syria i Liban wyraziły gotowość do zbrojnej interwencji w Palestynie, jednakże król Transjordanii Abd Allah I ibn Husajn powiedział, że zaangażowanie się Legionu Arabskiego byłoby możliwe dopiero po wygaśnięciu brytyjskiego mandatu w Palestynie, czyli najwcześniej w dniu 15 maja 1948. Ostatecznie zdecydowano, że arabska interwencja w Palestynie rozpocznie się właśnie 15 maja 1948. W celu koordynowania działań Arabskiej Armii Wyzwoleńczej i Legionu Arabskiego oddelegowano do Ammanu generała Ismail Safwata. Wynikało to z faktu, że król Abd Allah I ibn Husajn otrzymał naczelne zwierzchnictwo nad wszystkimi działaniami wojskowymi prowadzonymi w Palestynie

Â

30 kwietnia 1948 dowództwa armii Egiptu, Syrii i Libanu oficjalnie przekazały naczelne dowodzenie w ręce króla Transjordanii Abd Allah I ibn Husajna. Szefem Sztabu Głównego został iracki generał Aldine Nur Mahmud. Równocześnie rozpoczął się proces koncentracji arabskich oddziałów. Między innymi 4 maja 1948 do transjordańskiego miasta granicznego Mafraq przybyły pierwsze irackie oddziały. Były to: pułk czołgów, pułk zmechanizowanej piechoty i pułk artylerii (24 działa) łącznie 1 500 żołnierzy. Równocześnie Egipcjanie rozlokowali dwie brygady na Półwyspie Synaj. Na początku maja 1948 w Damaszku zebrali się szefowie sztabów armii arabskich, aby omówić szczegóły interwencji zbrojnej w Palestynie. Przyjęto nazwę dla operacji: Plan Damaszek. Przewidywał on jednoczesne uderzenie sił arabskich z trzech stron i odcięcie oddziałów żydowskich od baz zaopatrzenia położonych na wybrzeżu. Następnie miało odbyć się stopniowe niszczenie żydowskich sił zbrojnych oraz stawiających opór osad. W Palestynie miało istnieć jedno arabskie państwo - Wielka Syria.

Â

Całość arabskiego planu nie była tajemnicą dla zachodnich mocarstw. 8 maja 1948 roku brytyjskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych zapoznało się ze szczegółami arabskiej inwazji w Palestynie. Po szczegółowej analizie planu brytyjscy analitycy orzekli, że arabskie armie nie są przygotowane do przeprowadzenia tak dużej operacji. Jednak egipscy dowódcy zignorowali te słowa i orzekli, że "za 2 tygodnie będą w Tel Awiwie"

Â

Zgromadzone siły

W agresji na Izrael uczestniczyły prawie wszystkie państwa członkowskie Ligi Arabskiej (poza Jemenem) - Arabia Saudyjska, Egipt, Irak, Liban, Syria i Transjordania. Państwa arabskie przedstawiły swoje motywy usprawiedliwiające inwazję w dniu 15 maja 1948. Przedstawiony wówczas dokument nosił nazwę Deklaracji inwazji na Palestynę. Mówił on między innymi:

Â

"Jedynym rozwiązaniem problemu Palestyny jest utworzeniem jednolitego palestyńskiego państwa, założonego na demokratycznych zasadach, dzięki czemu czego jego mieszkańcy będą cieszyć się pełną równością wobec prawa, [w następstwie tego] prawa wszystkich mniejszości zostaną zapewnione..."

Â

Swój główny sprzeciw kierowano przeciwko Rezolucji ONZ nr 181, która decydowała o podziale Palestyny. Arabska Deklaracja oświadczała, że celem inwazji było położenie kresu niesprawiedliwym warunkom panującym w Palestynie, które określono w następujący sposób:

Â

"Bezpieczeństwo i porządek w Palestynie zostały zakłócone. Syjonistyczna agresja spowodowała exodus ponad ćwierci miliona jej arabskich mieszkańców, którzy opuścili swoje domy szukając schronienia w ościennych arabskich krajach"

Â

Siły państw arabskich

Przeciwko Izraelowi stanęły armie arabskie:

-

Transjordania - Legion Arabski stanowił największą wartość bojową wszystkich sił arabskich użytych w Palestynie. Był on dowodzony przez brytyjskiego generała Johna Bagota Glubba. Ponadto Brytyjczycy obsadzali 37 oficerskich stanowisk dowodzących. Żołnierze Legionu Arabskiego byli dobrze wyszkoleni i uzbrojeni. Siły liczące 8 000-12 000 żołnierzy były zorganizowane w czterech regimentach piechoty i piechoty zmechanizowanej. Wsparcie zapewniało 40 dział artylerii oraz 75 pojazdów opancerzonych i lekkie czołgi (wszystkie produkcji brytyjskiej). Od stycznia 1949 do Palestyny dodatkowo skierowano transjordańską straż graniczną w sile 3 000 ludzi

-

Egipt - początkowo do Palestyny skierowano korpus ekspedycyjny w sile 10 000 żołnierzy, dowodzonych przez generała Ahmeda Ali al-Mwawi. Korpus składał się z 5 batalionów piechoty, 1 batalionu pancernego

(brytyjskie czołgi Mk IV i Matilda), 2 batalionów artylerii (16 haubic 25-funtowych i 8 dział 6-funtowych), 1 batalionu broni maszynowej i jednostek pomocniczych. Egipskie Siły Powietrzne dysponowały 30 myśliwcami Supermarine Spitfire, 4 myśliwcami Hawker Hurricane i 20 samolotami transportowymi Douglas C-47 Skytrain przebudowanymi na lekkie bombowce. W trakcie działań wojennych, Egipt skierował dodatkowo do Palestyny 13 batalionów z 135 czołgami i 90 działami artylerii (w sumie 20,000 żołnierzy). Irak natomiast początkowo do Palestyny skierowano korpus ekspedycyjny w sile 5 000 żołnierzy dowodzonych przez generała Nur ad-Din Mahmuda. Byli oni zgrupowani w 4 brygadach piechoty, 1 batalionie pancernym i jednostkach pomocniczych. Z czasem siły te zwiększono do 15 000 ludzi. Byli to dobrze wyszkoleni i uzbrojeni żołnierze, wspierani przez lekką artylerię, pojazdy opancerzone i samoloty bojowe

-

Syria natomiast początkowo skierowała do Palestyny 2 500 żołnierzy, jednak szybko zwiększono ich liczbę do 5 000 ludzi. Byli oni zgrupowani w 1 brygadzie piechoty, którą wspierała kompania czołgów (lekkie czołgi Renault R-35), batalion artylerii i jednostki pomocnicze. Syryjskie siły powietrzne liczyły 50 samolotów wojskowych

-

Arabia Saudyjska natomiast skierowała do Palestyny około 1 200 żołnierzy, którzy walczyli pod egipskim dowództwem.

Â

-

Łącznie Arabowie przygotowali siły inwazyjne liczące ponad 33 000 żołnierzy, wspieranych przez 150 dział, 150 pojazdów opancerzonych, 40 czołgów oraz 60 samolotów myśliwskich. Dodatkowo w Palestynie działały:

Â

-

Arabska Armia Wyzwoleńcza natomiast około 6 000 arabskich ochotników.

-

Armia Świętej Wojny – około 2 500 arabskich ochotników, których trzon stanowiło około 100 kombatantów z II wojny światowej. Byli oni słabo uzbrojeni. paramilitarna organizacja

-

Futuwa – około 10 000 ludzi[11]. paramilitarna Narodowa Gwardia – około 1 000 ludzi.

Â

Siły Izraela

Â

Izrael do swojej obrony mógł wystawić jedynie paramilitarne oddziały, bez jednego naczelnego dowództwa, rozbite politycznie i słabo uzbrojone. Polityczne centrum stanowiły oddziały Hagany, które skupiały około 35 000 ludzi, jednak faktyczną wartość bojową stanowiło zaledwie 3 100 ludzi kompanii uderzeniowych Palmach. Pozostali stanowili oddziały lokalnej samoobrony osiedli, wiosek i zakładów pracy. Na co dzień tam mieszkali i pracowali, byli zdolni do natychmiastowej walki obronnej. Było to więc właściwie pospolite ruszenie. Uzbrojenie Hagany stanowiło zaledwie 16 tys. pistoletów maszynowych, 210 moździerzy oraz własnoręcznie budowane nieliczne pojazdy opancerzone. Zapasy amunicji wystarczały na 3 dni walki. Jednak dzięki aktywności żydowskich agentów, do Palestyny docierały nowe transporty ze sprzętem wojskowym i amunicją. Między innymi dostarczono z Czechosłowacji 23 myśliwce Avia S-199.

Prawe skrzydło stanowiły Irgun oraz Lehi, skupiające razem około 2 600 ludzi. Obie te formacje były przygotowane wyłącznie do działań dywersyjnych i terrorystycznych, dlatego w regularnych działaniach na polu walki miały małą wartość bojową. Dodatkową siłę stanowiła Gwardia Narodowa, złożona z mieszkańców wiosek i miasteczek. Paramilitarne Młodzieżowe Bataliony Gadna (G'dudei Noar), skupiały okoliczną młodzież w wieku 15-17 lat. Istniał jeszcze Nachal (Fighting Pioneer Youth), który zrzeszał osadników w oddziałach samoobrony.

Â

Siły brytyjskie

Do maja 1948 roku w Palestynie stacjonowało ponad 70 tys. brytyjskich żołnierzy: 2 dywizje piechoty, 2 brygady piechoty, 2 regimenty zmechanizowane oraz kilka jednostek artylerii i eskadra lotnictwa. Jednak po ogłoszeniu niepodległości Izraela (14 maja 1948) pozostały jedynie niewielkie jednostki, strzegące takich miejsc jak strefa bezpieczeństwa w Jerozolimie lub port w Hajfie.

Â

Arabska inwazja

Â

Już 11 maja 1948 roku egipskie oddziały wojskowe kilkakrotnie zaatakowały kibuc Kfar Darom (położony w pobliżu Gazy), jednak do pierwszego aktu wojny doszło dopiero późnym wieczorem 14 maja 1948, kiedy to egipskie siły zaatakowały kibuc Kfar Darom (położony na południe od Gazy). Natomiast prawdziwa arabska inwazja rozpoczęła się rankiem 15 maja 1948. Inwazja rozpoczęła się nalotem egipskich samolotów (myśliwce Spitfire i T-6 Texan oraz lekkie bombowce C-47 Dakota i Avro Anson) na Tel Awiw. Równocześnie arabskie armie z trzech stron wkroczyły kolumnami w głąb terytorium Palestyny. We wschodniej Galilei żołnierze libańscy bardzo szybko zdobyli osadę Malikiyya. Syryjczycy rozpoczęli natarcie w rejonie jeziora Tyberiadzkiego, z zamiarem opanowania całej Galilei i dotarcia do Hajfy. Jednak ich natarcie zostało powstrzymane przez obrońców tamtejszych kibuców. Do historii przeszła obrona kibucu Degania, którego obrońcy przy pomocy koktajli Mołotowa zatrzymali natarcie kolumny syryjskich czołgów. Miało to duży wydźwięk moralny dla Żydów, którzy w następnych dniach przeszli do kontrnatarcia i zajęli pobliską arabską wioskę Zemah.

Â

Na południu egipskie kolumny zmechanizowane rozpoczęły natarcie wzdłuż wybrzeża Morza Śródziemnego, kierując się na Tel Awiw. Druga egipska kolumna rozpoczęła natarcie na pustyni Negew, dążąc do zniszczenia odizolowanych żydowskich osiedli i połączenia się z wojskami transjordańskimi w rejonie Hebronu, w Samarii. Od wschodu do Samarii wkroczyły wojska irackie, które przeprowiły się przez most pontonowy i zajęły Nablus. 28 maja najdalej wysunięte na zachód pozycje irackich oddziałów znajdowały się zaledwie o 10 km od miasta Netania położonego na wybrzeżu Morza Śródziemnego. Natomiast zadziwiającym było zachowanie transjordańskiego Legionu Arabskiego, który przez cztery pierwsze dni wojny praktycznie wstrzymał się od wszelkich ofensywnych działań. Transjordańczycy zajęli jedynie opuszczony przez Brytyjczyków fort w Latrun i ostrzeliwali stamtąd wszystkie pojazdy usiłujące przejechać drogą Tel Awiw-Jerozolima. Warto zaznaczyć, że pozycje zajmowane przez zawodowy Legion Arabski umożliwiały mu przeprowadzenie natarcia na Tel Awiw. Dysponując zdecydowaną przewagą uzbrojenia, liczebności oraz jakości wyszkolenia żołnierzy, Legion mógł odnieść sukces i zdecydować o losach całej wojny. Transjordańczycy przyjęli jednak postawę defensywną, odpierając ataki słabszych sił żydowskiej Hagany. Te cztery dni w historiografii arabskiej noszą miano "dni straconych"

Â

Operacja "Ben Num"

W obliczu arabskiej agresji, 15 maja 1948 żydowskie oddziały Hagany podjęły rozpaczliwą próbę przebicia się z wybrzeża do odciętej Jerozolimy. Celem operacji było zapewnienie zaopatrzenia dla odciętych w tym mieście Żydów oraz stworzenie odpowiednich warunków do obrony. Żydowskie natarcie utknęło jednak na pozycjach obronnych Legionu Arabskiego, którego żołnierze okopali się w forcie Latrun, tworząc z niego trudną do zdobycia twierdzę.

Â

Obrona kibucu Jad Mordechaj

19 maja 1948 roku nacierające od południa egipskie kolumny przeprowadziły szturm na kibuc Yad Mordechai. Obrońcy kibucu zatrzymali Egipcjan, dając Tel Awiwowi bezcenny czas na mobilizację i przygotowanie linii obronnych. Jednak egipska przewaga była przygniatająca i po ciężkich walkach, wczesnym rankiem 24 maja obrońcy wycofali się z Jad Mordechai do pobliskiego kibucu Gevaram. W czasie trwania walk o Jad Mordechai, egipskie siły powietrzne przeprowadziły 22 maja rajd w rejonie brytyjskiej bazy sił powietrznych przy Ramat Gan. Egipskie działania wywołały natychmiastową reakcję Royal Air Force, której samoloty zestrzeliły 5 egipskich myśliwców Spitfire.

Â

Jerozolima

20 maja 1948 roku transjordański Legion Arabski rozpoczął działania ofensywne w Palestynie i wkroczył do Jerozolimy. Zaatakowano żydowską dzielnicę na Starym Mieście, które od dłuższego czasu było otoczone i odizolowane od wszelkiej pomocy z wybrzeża. W otoczonej dzielnicy znajdowało się około 1 tys. żydowskich cywilów, bronionych przez zaledwie 150 bojowników Hagany. Na tak małe siły natarł dobrze wyszkolony zawodowy Legion Arabski. Po wstępnych działaniach zaczepnych, 24 maja rozpoczął się główny szturm na Stare Miasto. Ciężkie walki uliczne trwały przez cztery dni, po upływie których wyczerpani i pozbawieni amunicji obrońcy poddali się (28 maja). Jordańczycy natychmiast nakazali wszystkim Żydom opuścić Stare Miasto Jerozolimy, a następnie przystąpili do wysadzania w powietrze wszystkich śladów żydowskości w mieście. Ogółem na Starym Mieście zniszczono 22 spośród 27 znajdujących się tam wcześniej synagog. Pozostałych 5 synagog zburzono w późniejszych latach. W tym samym czasie, irackie oddziały usiłowały bezskutecznie zdobyć żydowskie osiedla w rejonie Dżenin i Nablusu w Samarii. Natomiast żydowskie oddziały Hagany przeprowadziły w odwecie serię wysiedleń arabskiej ludności z miejscowości: Zarnugi (2 600 Arabów - 27 maja), Kaukaba (1 870 Arabów - 27 maja) i Hudż (800 Arabów - 28 maja).

Â

Powstanie Sił Obronnych Izraela

28 maja 1948 roku rząd izraelski wydał rozkaz powołujący do życia Siły Obronne Izraela (Cwa Hagana Le-Israel, w skrócie CaHaL), do których miały przystąpić wszystkie żydowskie grupy zbrojne walczące w

Palestynie. Ten rozkaz został oficjalnie opublikowany 31 maja. W rozkazie zakazano wszelkiej niezależnej działalności zbrojnej poza państwową armią podległą rządowi. Od członków Sił Obronnych Izraela żądano złożenia przysięgi wierności państwu Izrael, jego prawu i legalnym władzom. Główni oficerowie dowództwa zostali zaprzysiężeni na uroczystości 27 czerwca 1948. Przez ten cały czas do Izraela docierały kolejne transporty ze sprzętem wojskowym i amunicją. Wśród nowego sprzętu znajdowały się także samoloty, z których tworzone pierwsze eskadry izraelskich sił powietrznych. 29 maja 1948 cztery nowe izraelskie myśliwce Avia S-199 przeprowadziły swój pierwszy lot bojowy. W spektakularnym nalocie powstrzymały natarcie egipskiej kolumny zmechanizowanej (prawie 500 pojazdów mechanicznych) na miasto Aszdod, położone w odległości 20 km od Tel Awiwu. Zszokowani nalotem Egipcjanie zmienili wówczas kierunek ofensywy, rezygnując ze zdobywania Tel Awiwu, skierowali natarcie w kierunku Betlejem i Jerozolimy, dążąc do połączenia sił z Legionem Arabskim.

Â

Rezolucja ONZ

29 maja 1948 z inicjatywy Brytyjczyków Rada Bezpieczeństwa ONZ przyjęła Rezolucję nr 50 wzywającą do zaprzestania walk w Palestynie i nakładającą embargo na dostawy broni dla wszystkich walczących w konflikcie stron. Rezolucja nakazywała wszystkim walczącym stronom wprowadzenie zawieszenia broni, które miało obowiązywać przez 28 dni począwszy od 11 czerwca 1948. W tym czasie do Palestyny miał przyjechać Mediator Organizacji Narodów Zjednoczonych, którego zadaniem było nawiązanie rozmów ze wszystkimi stronami, w celu znalezienia pokojowego rozwiązania konfliktu.

/źródło: wikipedia/Â